

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316 8, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 27,
29, 30, 47, 49 IR 51 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 15-
1 STRAIPSNIU IR 37 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO
IR VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ ĮSTATYMO NR. I-722 10 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ**

(toliau – įstatymų projektai)

NV-3043

2021-11-29 Nr. NV-3043

Vilnius

Skubiai įvertinę įstatymų projektų atitiktį Konstitucijai, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas bei pasiūlymus:

Dėl bendro pobūdžio pastebėjimų:

1. Atsižvelgiant į Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 (toliau – Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas), 9.3.2 papunktyje nurodytą veiksma „Parengti ir priimti valstybės tarnybos pertvarkos koncepciją įgyvendinanti Valstybės tarnybos įstatymą, kurio nuostatos padėtų supaprastinti žmoniškųjų išteklių valdymą valstybės tarnyboje, padarytų jį lankstesnį ir motyvuotą“ (įvykdymo data – 2022 m. IV ketv.) ir 9.3.13 papunktyje nurodytą veiksma „Sukurti ir įdiegti decentralizuotą viešojo sektoriaus specialistų valdymo sistemą (mechanizmą), sudarant galimybes vadovams lanksčiai ir moderniai valdyti žmoniškuosius išteklius“ (įvykdymo data – 2022 m. IV ketv.), bei įvertinus teikiamų pakeitimų turinį, manytina, kad pateiktos įstatymų pataisos turėtų būti sistemiškai teikiamos kartu su visu valstybės tarnybos pertvarkos projektu ir paliktos tik su šia pertvarka nesusiję nuostatos, kurias žinoma, kad tikrai nereikės vėl keisti (tų pačių nuostatų dažnas kaitaliojimas tik parodo valstybės tarnybos politikos formavimo nenuoseklumą, daro valstybės tarnybą nepatrauklia ir kita). Tai, tuo pačiu atlieptų ir Vyriausybės keliamą uždavinį mažinti teisėkūrą, nes akivaizdu, kad siūlomos

nuostatos kitais metais turės vėl bus peržiūrimos ir galimai keičiamos (tai įstatymų projektų rengėjai nurodo ir įstatymų projektų derinimo pažymoje).

2. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728 (toliau – Reglamentas), 33 p., rengėjas, nesutinkantis su išvada teikiančių subjektų pateiktomis pastabomis ir pasiūlymais, organizuoja suinteresuotų institucijų pasitarimą, jeigu nesutarimų pašalinti nepavyksta kitais būdais (pvz., teikiant įstatymų projektus darbo tvarka). Tačiau teikime Vyriausybei nenurodyta, kad patikslinti įstatymų projektai darbo tvarka buvo derinti su suinteresuotomis institucijomis ar organizuotas šis pasitarimas (tokio pasitarimo rezultatai), todėl manome, kad įstatymų projektai pateikti Vyriausybei nesilaikant Reglamente nustatytos tvarkos arba ši informacija nepateikta teikime Vyriausybei. Atsižvelgdami į tai, siūlome ištaisyti šiuos trūkumus.

3. Atsižvelgiant į Seimo statute ir Reglamente numatytas įstatymų ir Vyriausybės nutarimų, kuriuos reikės priimti siekiant įgyvendinti įstatymų nuostatas, svarstymo ir priėmimo procedūras, įstatymų projektų rengėjų siūlomas daugelio Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 8, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 27, 29, 30, 47, 49 ir 51 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 15¹ straipsniu ir 37 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto (toliau – VTĮ projektas) nuostatų įsigaliojimo terminas – 2022 m. sausio 1 d. yra nerealus (tikėtina, kad įstatymų projektai iki šios datos nebus net priimti, nes skubos tvarka jų svarstyti nesiūloma, todėl tikėtina, kad jie bus svarstomi tik kitoje – Seimo pavasario sesijoje, kuri prasideda kovo 10 d.). Atsižvelgiant į tai, šis terminas turėtų būti nukeltas (įvertinant ne tik įstatymų priėmimui, pasirašymui ir oficialiam paskelbimui reikiamą laiką, bet ir įstatymų projektų įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimui – mažiausiai 2-3 mėnesių reikalingą laikotarpį). Atitinkamai tikslintinos ir kitos VTĮ projekto 17 straipsnio nuostatos, kuriose nurodytos datos.

Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymuose siūlomiems sureguliuoti teisiniams santykiams skuba negali būti taikoma, nes tai nėra tie atvejai, kai dėl susiklosčiusių politinių, socialinių, ekonominių ar kitų aplinkybių būtina skubiai nustatyti naują ar pakeisti galiojantį teisinį reguliavimą siekiant užtikrinti svarbius visuomenės ir valstybės interesus, apsaugoti kitas konstitucines vertybes.

4. Nors įstatymų projektai derinti su Specialiųjų tyrimų tarnyba, tačiau turėtų būti atliktas antikorpacinis vertinimas. Atsižvelgiant į Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str. 1 d. 7 p. nuostatas *teisės akto projekto rengėjas* turi atlikti teisės akto projekto antikorpacinį vertinimą, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su konkursų eiti asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, pareigas organizavimu, reputacijos, kvalifikacijos, atestacijos ir rotacijos reikalavimų asmenims, dirbantiems valstybinėje tarnyboje, nustatymu,

panaikinimu ar pakeitimu. Vyriausybei turi būti pateikta antikorupcinio vertinimo pažyma, o šio vertinimo rezultatai turi būti aprašyti įstatymų projektų aiškinamajame rašte.

Dėl VTĮ projekto:

5. Dėl VTĮ projekto 1 str. keičiamo Valstybės tarnybos įstatymo (toliau – VTĮ) 8 str. Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad Diplomatinės tarnybos įstatyme (toliau – DTĮ) bus nustatyta užsienio reikalų ministro teisė tvirtinti didžiausią leistiną diplomatinį atstovybių, konsulinių įstaigų misijų darbuotojų, tačiau kartu DTĮ pakeitimo projektas neteikiamas. Atsižvelgdami į tai, siūlome kartu keisti ir DTĮ arba įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodyti kaip bus pasiektas tikslas *kartu* priimti ir reikiamą DTĮ pakeitimo projektą, kad nesusidarytų tokia situacija, kai nei vienas įstatymas minėto aspekto nereguliuos.

6. Dėl VTĮ projekto 2 str. keičiamo VTĮ 11 str. 2 d. VTĮ projektu siūloma nustatyti, kad jeigu yra tinkamas tik vienas pretendentas, priimančio asmens ar institucijos vadovo prašymu Vyriausybės įgaliota įstaiga teikia tik vieną pretendentą – įstatymo projekte nenustatant jokių objektyvių kriterijų (sąlygų), leidžiančių į pareigas priimančiam asmeniui apsispręsti rašyti tokį prašymą ar nerašyti, o pretendentui žinoti, dėl kokių priežasčių jis nors ir surinko ne mažesnę nei Vyriausybės nustatytą bendrą minimalų įvertinimą, tačiau dėl jo minėtas prašymas nebuvo pateiktas? Manytina, kad toks prašymas savyje galimai „talpina“ atitinkamus iš anksto sužinojimo apie pretendentą veiksmus, kas suponuoja galimai neskaidrią atrankos sistemos suformavimą, išankstinį sprendimo priėmimą „už akių“, o prašymo pateikimas ir iš to toliau seksiančios procedūros būtų tik formalus šio sprendimo įforminimas, kas, manytina, yra ydinga antikorupciniu požiūriu. Todėl, atsižvelgiant į VTĮ 11 str. 3 d., kad galutinį sprendimą dėl pretendento priėmimo priima į pareigas priimančias asmuo (tai reiškia, kad gali pretendento ir nepriimti) siūlytina svarstyti įtvirtinti nuostatą, kad jeigu yra vienas pretendentas visais atvejais jis teikiamas į pareigas priimančiam asmeniui sprendimui priimti. Priešingu atveju, bus įtvirtinimas neaiškus, neobjektyvus ir galimai neskaidrus nuostatos įgyvendinimas. Be to, įstatymų projektų derinimo pažymoje įstatymų projektų rengėjai nurodo, kad „atsižvelgus į teikiamą pasiūlymą, į pareigas priimančias asmuo visais atvejais turėtų vertinti jam pateiktą vienintelį pretendentą ir motyvuoti jo (ne)paskyrimą į pareigas. Tai sukurtų nemažą administracinę naštą į pareigas priimančiam asmeniui, todėl, siekiant didesnės diskrecijos, VTĮ projekte siūloma jau pradiniam etape į pareigas priimančiam asmeniui suteikti diskreciją spręsti dėl vienintelio konkursą laimėjusio pretendento galimo tinkamumo, pateikiant prašymą“. Manome, kad tai, nėra tinkami argumentai pagrindžiantys siūlomą teisinį reguliavimą – administracinės naštos padidėjimas negali būti aukščiau už skaidrumą organizuojant konkursus, asmens konstitucinę teisę lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos

valstybės tarnybą ir asmens teisę ginti savo teises. Konstitucinis Teismas savo aktuose yra ne kartą konstatavęs, kad asmuo, manantis, jog jo teisės ar laisvės yra pažeidžiamos, turi absoliučią teisę į nepriklausomą ir nešališką teismą – arbitrą, kuris išspręstų ginčą; pagal Konstituciją įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad visus ginčus dėl asmens teisių ar laisvių pažeidimo būtų galima spręsti teisme; asmens teisės turi būti ne formaliai, o realiai ir veiksmingai ginamos tiek nuo privačių asmenų, tiek nuo valdžios institucijų ar pareigūnų neteisėtų veiksmų. Taigi, kad asmuo galėtų ne formaliai, o realiai ir veiksmingai įgyvendinti savo teisę ginti teisme savo pažeistą konstitucinę teisę lygiomis sąlygomis stoti į valstybės tarnybą, sprendimų dėl jo nepriėmimo į atitinkamas pareigas valstybės tarnyboje motyvai turi būti aiškūs, informacija apie šių sprendimų motyvus turi būti prieinama. Priešingu atveju teismas negalėtų išspręsti atitinkamos bylos.

Be to, įstatymų projektų derinimo pažymoje nurodyta, kad „dėl žmogiškųjų išteklių atrankos mechanizmo tobulinimo (įskaitant konkursų į vadovaujančias pareigas organizavimą) bus diskutuojama ir sprendžiama vėlesniame valstybės tarnybos pertvarkos etape“, todėl atsižvelgdami į šios išvados 1 pastabą, siūlome šio teisinio reguliavimo atsisakyti arba tobulinti taip, kad ateityje šių nuostatų keisti nereikėtų.

7. Dėl VTĮ projekto 3 str. keičiamo VTĮ 14 str. Šiame straipsnyje siūloma nustatyti, kad „įstaigos vadovas, kurio tarnybinė veikla eitos kadencijos metu visuose atliktuose tarnybinės veiklos vertinimuose buvo įvertinta gerai arba labai gerai, į tos pačios valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos vadovo pareigas antrai kadencijai *gali būti* priimamas be konkurso“. Siekiant nepažeisti įstaigos vadovo teisėto lūkesčio būti priimtam antrai kadencijai be konkurso ir teisinio aiškumo principo, siūlome nustatyti, kokie dar kriterijai bus vertinami ar kokias sąlygas turi atitikti šis įstaigos vadovas, kad jį priimtų be konkurso, nes šioje formuluotėje nuostata „gali būti“ suponuoja, kad bus vertinami ir kiti aspektai – ne tik atliktos tarnybinės veiklos vertinimo rezultatai.

8. Dėl VTĮ projekto 4 str. straipsniu pildomo VTĮ 15¹ str. Šio straipsnio 1 d. numato, kad išbandymo laikotarpis *gali būti* nustatytas, tai reiškia, kad toks laikotarpis gali būti ir nenustatytas, tačiau *nėra jokių objektyvių kriterijų* (sąlygų) kas lemtų tokį į pareigas priimančio asmens apsisprendimą. Taip pat *nėra aišku, kurioje stadijoje bus priimamas sprendimas, kad valstybės tarnautojui yra nustatomas išbandymo laikotarpis* – ar paskelbiant konkursą, ar tik laimėjus konkursą paaiškės, kad dar yra viena sąlyga – išbandymo laikotarpis – iki tapimo „pilnateisiu“ valstybės tarnautoju. Atkreiptinas dėmesys, kad Darbo kodekse (36 str.) reguliuojant šiuos santykius, išbandymo laikotarpis yra nustatomas *šalių susitarimu* ir sudarant darbo sutartį, o tai reiškia, kad abi šalys susitaria ir žino apie tai iš anksto siekiant abiem šalims pasitikrinti ar

konkretus atliekamas darbas yra tinkamas tiek darbuotojui tiek darbdaviui. Tuo tarpu iš teikiamų VTĮ projekto nuostatų galima suprasti, kad išbandymo laikotarpis yra daugiau galimybė darbdaviui pasitikrinti ar asmuo yra tinkamas (pvz., jo valioje yra apsispręsti dėl tokio laikotarpio nustatymo ar nenustatymo; įspėjimas apie atleidimą prieš 3 darbo dienas, jeigu išbandymo rezultatai yra nepatenkinami, o tuo tarpu darbuotojas turėtų įspėti prieš 20 kalendorinių dienų ir pan.), o tai neatitinka šalių lygiateisiškumo principo, turint minty dar ir tai, kad darbdavys ir taip yra stipresnioji pusė.

Siūlome tikslinti šio straipsnio 1 d. neaiškia nuostatą – „priimamam“ tokio etapo VTĮ nenumato. Taip pat tikslintina nuostata „nuo tarnybos pradžios“ derinant ją su VTĮ 11 str. 3 d.

Sistemiškai vertinant šį institutą viso VTĮ kontekste, manytina, kad siūlomu teisiniu reguliavimu siūloma nustatyti dvigubą procedūrą priimant į valstybės tarnybą – iš pradžių asmuo laimi konkursą ir laikomas tinkamu eiti pareigas, o bandomuoju laikotarpiu vėl tikrinami tie patys jo gebėjimai eiti tas pačias pareigas į kurias jau buvo patikrintas ir laimėjo konkursą. Be to, VTĮ turi numatyti objektyvius kriterijus (sąlygas), kuriuos įvertinus bus laikoma, jog valstybės tarnautojo išbandymo rezultatai yra nepatenkinti.

Įvertinus šio instituto istoriją valstybės tarnyboje, atkreiptinas dėmesys, kad „bandomasis laikotarpis“ valstybės tarnyboje buvo nustatytas (1999 m. liepos 8 d. VTĮ redakcijoje Nr. VIII-1316), tačiau jie nebuvo tobulinamas – jo 2002 m. atsisakyta, todėl neaišku (įstatymų projektų aiškinamajame rašte nenurodyta), kodėl vėl grįžtama prie šio instituto.

Taip pat neaišku, kokų procedūrų bus imtasi, jeigu valstybės tarnautojo išbandymo rezultatai yra nepatenkinami ir toks valstybės tarnautojas bus atleistas – ar bus organizuotas naujas konkursas? Ši procedūra turėtų būti aiškiai sureguliuota VTĮ.

Atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybei pateiktame Lietuvos Respublikos darbo kodekso 2, 25, 26, 30, 36, 40, 44, 46, 47, 51, 52, 55, 57, 59, 721, 75, 79, 107, 113, 117, 126, 133, 134, 136, 137, 138, 169, 171 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekte (TAIS Nr.21-27601(3) įgyvendinant Europos Sąjungos teisės aktą (Direktyvą (ES) 2019/1152) yra keičiama Darbo kodekso 36 str. 2 d. Siūlome įvertinti šį aspektą ir VTĮ projekte.

Taip pat nėra aiškinamajame rašte argumentų, kodėl nesiūloma išbandymo laikotarpio nustatyti asmenims perkeliameis kaitumo būdu į kitas pareigas – vadovaujantis įstatymų projektų aiškinamajame rašte išdėstytais argumentais, manytina, kad perkeltas asmuo į naujas pareigas (ypatingai į kitą instituciją ar įstaigą) taip pat gali neturėti reikiamų įgūdžių bei patirties, ir netinkamai vykdyti naujai priskirtas funkcijas. Be to, iš įstatymų projektų aiškinamojo rašto argumentų galima suprasti, kad priešingai siekiui, kad būtų pritraukti kompetentingi asmenys į valstybės tarnybą, taip, kaip siūloma sureguliuoti išbandymo laikotarpio institutą, būtų atgrasoma

nuo atėjimo į valstybės tarnybą, nes nurodomas išbandymo laikotarpio tikslas – „kad būtų galima lanksčiau ir operatyviau *atleisti* reikiamų kompetencijų ir įgūdžių neturinčius *valstybės tarnautojus*“. Manytina, kad siekiant spręsti nekompetentingų valstybės tarnautojų problemą iš esmės, reikėtų šį klausimą spręsti kompleksiskai ir sistemiškai, kas galėtų būti ir daroma įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 9.3.2 papunktyje nurodytą veiksmą „parengti ir priimti valstybės tarnybos pertvarkos koncepciją įgyvendinantį Valstybės tarnybos įstatymą“.

9. Dėl VTĮ projekto 6 str. keičiamo VTĮ 17 str. VTĮ 17 str. 1 d. 7 p. siūloma išbraukti nuostatą, kad valstybės tarnautojas turi teisę eiti pareigas įmonių, įstaigų, organizacijų <...> kolegialiuose organuose <...> *susijusias su valstybės ar savivaldybės atstovavimu*. Išbraukus šią nuostatą toks paskirtas asmuo nebeatstovaus valstybės ar savivaldybės interesų, o tai reiškia, kad jis dirbs kaip privatus asmuo. Atsižvelgiant į įstatymų projektų aiškinamojo rašto argumentus, kad šis asmuo neatstovaus valstybei ar savivaldybei, o veiks kaip fizinis asmuo išimtinai tik bendrovės ir akcininkų naudai, manytina, kad tokiu atveju, šiems valstybės tarnautojams turėtų būti taikomos VTĮ 18 straipsnio nuostatos, kadangi tai laikytina asmenine veikla (atsisakant siūlomo teisinio reguliavimo VTĮ 17 str. ir tikslinant pereinamojo pobūdžio normas nustatytas VTĮ projekto 17 str. 7 d.).

10. Dėl VTĮ projekto 6 str. pildomos VTĮ 17 str. 4¹ d. Manytina, kad siūlomas teisinis reguliavimas pažeidžia konstitucinį asmenų lygiateisiškumo principą, kadangi priklausomai nuo užimamų pareigų asmeniui yra sudaromos palankesnės sąlygos užimti atitinkamas pareigas. Suprasdami siekį išlaikyti kompetentingus įstaigų vadovus valstybės tarnyboje, manome, kad siekiant įtvirtinti tokį mechanizmą, reikia peržiūrėti šį institutą iš esmės, pvz., formuojant atskirą naują vadovų korpusą su jiems taikomomis specialiomis garantijomis ar pan. Be to, siūloma nuostata tikslintina teisės technikos aspektu, nes ji neatitinka siūlomo straipsnio pavadinimo – „valstybės tarnautojų *teisės*“, o siūloma nustatyti *galimybę*.

11. VTĮ projekto 7 straipsniu keičiamo VTĮ 18 str. 2 d. nuostatos kelia abejonių tuo aspektu, ar tikrai iš valstybės tarnautojo privačių interesų deklaracijos bus galima įsitikinti 19 str. 1 d. 1 p. nurodytų aplinkybių nebuvimu – t. y. ar bus galima įvertinti, ar asmuo nediskredituoja valstybės tarnybos autoriteto, ar nenaudoja savo tarnybos laiko kitam darbui (šiuo metu pagal teisinį reguliavimą yra prašoma pateikti pažymą, kad kitas darbas nebus dirbamas valstybės tarnautojo darbo metu, sudaryta speciali komisija vertina ar nėra VTĮ nustatytų aplinkybių, kurioms esant valstybės tarnautojas negalėtų dirbti ir kito darbo) ir pan. Taip pat VTĮ 18 str. 3 d. tikslintinas informacijos pateikimo būdas – raštu ar žodžiu, taip pat turėtų būti tiksliau nurodyta kas turima minty „veiklos pobūdis“ – ar tai tik pareigų pavadinimas, ar tai vykdomų funkcijų

nurodymas ir pan., taip pat neaišku kas tai yra „vykdymo laikas“ – ar kuriam laikui yra priimtas dirbti, ar darbo valandas turės nurodyti ir pan.

Atsižvelgiant į tai, kad siūloma panaikinti tvarką, nustatančią šių normų įgyvendinimą, ir į tai, kad institucijoms kyla daug klausimų dėl šių nuostatų vykdymo, siūlytina numatyti, kad kiekviena institucija gali nustatyti savo tvarkas kaip bus įgyvendinamos šio straipsnio nuostatos (tą suponuoja ir to paties straipsnio 6 dalies nuostatos, įpareigojančios į pareigas priimančiam asmeniui užtikrinti aplinkybių nebuvimą). Taip pat VTĮ 18 str. 6 dalyje antrojo sakinio nuostatos prieštarauja pirmojo sakinio nuostatoms, nes pagal pirmąjį sakinį, į pareigas priimančias turi užtikrinti, kad būtų įvertinta ar nėra VTĮ 19 str. 1 d. 1 p. nurodytų aplinkybių, tuo tarpu antrasis sakinyss, jau kelia sąlygą, kad šios nuostatos įgyvendinamos kai kyla pagrįstų abejonių dėl 19 str. 1 d. 1 p. aplinkybių buvimo. Siūlytina suderinti.

12. VTĮ projekto 9 str. pildomo VTĮ 21 str. 6¹ d. Sistemiškai vertinant VTĮ 21 str. nuostatas bei šio straipsnio pavadinimą, taip pat keičiamo VTĮ 29 str. 4 d. 8 p. ir 49 str. 5 d. nuostatas, šioje pildomoje dalyje turėtų būti nustatomas ne perkėlimas į politinio (asmeninio) pasitikėjimo <...> pareigas, o *laikinas* perkėlimas į minimas pareigas. Taip pat, atsižvelgiant į šį pakeitimą, kartu turėtų būti keičiama ir VTĮ 51 str. 3 d., kuri numato, kad politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojas atleidžiamas iš pareigų paskutinę jį pareigas pasirinkusio valstybės politiko įgaliojimų dieną, tačiau nėra aptarta tokio asmens grąžinimas į eitas pareigas pagal VTĮ keičiamo 21 str. 6¹ d., 29 str. 4 d. 8 p. ir 49 str. 5 d.

Tuo pačiu diskutuotinas šios normos efektyvumas ta prasme, kad tokiu atveju tiek, kiek trunka kadencija (pvz., 4; 5 metai) bus laikoma neužimta pareigybė, kai tuo tarpu tokiems asmenims ir šiuo metu pagal esamą teisinį reguliavimą yra galimybė atkurti valstybės tarnautojo statusą ir grįžti į lygiavertes pareigas.

13. Dėl VTĮ projekto 10 str. keičiamos VTĮ 27 str. 1 d. Atsižvelgiant į VTĮ 10 str. nuostatas, kad politinio asmeninio pasitikėjimo valstybės tarnautojai nėra karjeros valstybės tarnautojai, manome, kad VTĮ 27 str. 1 d. pakeitimas yra nereikalingas. Keičiamoje VTĮ 27 str. 1 d. yra siūloma nustatyti, kai valstybės tarnautojas įvertinamas labai gerai, gali būti taikomas ne mažiau nei 1 didesnis pareiginės algos koeficientas, nenustatant viršutinės ribos. Tai reiškia, kad *nėra objektyvių kriterijų, pagal kuriuos būtų galima įsivertinti*, keliais pareiginės algos koeficientais už įvertinimą labai gerai valstybės tarnautojui gali būti didinama pareiginė alga. Nesant objektyvių kriterijų *gali būti pažeistas teisingo atlyginimo už darbą principas*, kuomet vienodą krūvį ir darbų imtį turėję valstybės tarnautojai, priklausomai nuo, pvz., subjektyvių aplinkybių, būtų skatinami nevienodai. Ta pati pastaba taikytina ir keičiamo VTĮ 27 str. 9 d. 1 p. ir 29 str. 4 d.

14. Įstatymo projektų aiškinamajame rašte nepateikti pakankami argumentai, kodėl VTĮ projekto 11 str. keičiamo VTĮ 29 str. 4 d. 2 ir 3 punktuose skiriasi pareiginės algos koeficiento nustatymas, nors abiem atvejais valstybės tarnautojas yra skiriamas į lygiavertes pareigas, tik skiriasi į jas paskyrimo būdas (vienu atveju perkėlimas į lygiavertes – tuomet nustatoma *iki perkėlimo turėta* pareiginė alga; kitu atveju – statuso atkūrimas į lygiavertes pareigas – tuomet nustatomas *ne mažesnis* negu jam iki atleidimo iš pareigų nustatytas pareiginės algos koeficientas, o tai reiškia, kad gali būti ir keliais koeficientais didesnis), todėl, kyla pagrįstų abejonių, kodėl yra siūlomas palankesnis reguliavimas asmenims, atkuriantiems statusą į eitas lygiavertes pareigas, o perkeliama į lygiavertes pareigas, mažiau palankus teisinis reguliavimas. Taip pat VTĮ 29 str. 4 d. 3 punkte prieš žodžius „lygiavertes pareigas“ įrašytinas žodis „eitas“.

15. VTĮ projekto 12 str. keičiamo VTĮ 30 str. atlikti pakeitimai neišspręs valstybės tarnyboje kylančių problemų dėl teisingo apmokėjimo už darbą, kai tenka pavaduoti kitą valstybės tarnautoją ar darbuotoją dirbantį pagal darbo sutartį (toliau – darbuotojas) arba kai viršijamas įprastas darbo krūvis (kai, pvz., dėl nenumatytų aplinkybių šis krūvis padidėja). Siekiant išvengti priemokų mokėjimo toks pavadinimas (darbo krūvio viršijimas) bus neišforminamas – nes iki bus priimamas trūkstamas valstybės tarnautojas ar darbuotojas arba jų atostogų metu darbai bus paskirstomi kitiems valstybės tarnautojams be jokio papildomo raštiško pavedimo. Atsižvelgdami į tai, siūlome tikslinti siūlomą teisinį reguliavimą siekiant išvengti šių normų taikymo piktnaudžiavimo arba atsižvelgiant į šios išvados 1 pastabą siūlomo teisinio reguliavimo atsisakyti ir teisės gauti teisingą apmokėjimą už darbą įgyvendinimo problemas spręsti sistemiškai keičiant ir kitas VTĮ nuostatas. Dėl priemokų teisinio reguliavimo nuogastavimus išsakė ir kitos institucijos (pvz., Finansų ministerija), tačiau įstatymų projektų derinimo pažymoje išdėstyti argumentai nėra pakankami, kurie leistų pateisinti siūlomą teisinį reguliavimą.

16. Siūlytina įvertinti, ar VTĮ projekto 14 str. keičiamo VTĮ 47 str. 1 d. po skaičiaus „11“ neturi būti papildyta ir 12 punktu, kad į stažą Lietuvos valstybei būtų įskaitomas ir stažas einant valstybės kontrolieriaus, jo pavaduotojų ir kitas Valstybės kontrolės darbuotojų pareigas.

17. Kelia abejonių VTĮ projekto 15 str. 1 d. keičiama VTĮ 49 str. 1 d., kad įstaigos vadovas, kurio pareigybė naikinama jo rašytiniu sutikimu gali būti perkeliama į lygiavertes karjeros valstybės tarnautojo pareigas. Atsižvelgiant į VTĮ 2 str. 3 d. pateiktą lygiaverčių pareigų sąvoką bei į VTĮ numatytas įstaigų vadovų ir karjeros valstybės tarnautojų pareigybių grupes, manytina, kad pagal siūlomą teisinį reguliavimą, realiai tokia teisės norma negalės būti realizuota, nes įstaigų vadovams nėra lygiaverčių karjeros valstybės tarnautojo pareigų. Pažymėtina, kad siūlomas teisinis reguliavimas negali būti kuriamas įtvirtinant realiai neįgyvendinamas nuostatas. Siūlytina tikslinti.

18. VTĮ projekto 15 str. 2 d. keičiamo VTĮ 49 str. 5 d. siūloma įtvirtinti galimybę garantuoti eitas pareigas valstybės tarnautojui, kai jis dėl perkėlimo į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo ar įstaigos vadovo, priimamo į pareigas politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu, pareigas negali eiti pareigų. Tačiau nesiūloma sureguliuoti, kaip bus elgiamasi jeigu eitos pareigos bus užimtos, reorganizuota įstaiga ir kt., t. y. kai nebus galimybės grąžinti į eitas pareigas. Taip pat šis pakeitimas atliktas neįvertinus nuo 2021 m. lapkričio 13 d. įsigaliojusios VTĮ redakcijos Nr. XIV-619 nuostatų, todėl siūlome tikslinti.

19. Dėl VTĮ projekto 17 str. Šio straipsnio 3 dalyje po žodžių „įgyvendinamuosius teisės aktus“ siūlome įrašyti šiuos žodžius ir skaičių: „išskyrus nurodytus šio straipsnio 4 dalyje“. Atkreiptinas dėmesys, kad įgyvendinant VTĮ projektu keičiamo VTĮ nuostatas turės būti keičiami ne tik Vyriausybės nutarimai, bet ir, pvz., vidaus reikalų ministro įsakymai (pvz., turės būti pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2018 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 1V-985 „Dėl Valstybės tarnautojų prašymų leisti dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį nagrinėjimo, sprendimų priėmimo ir atšaukimo tvarkos aprašo patvirtinimo“), tačiau VTĮ projekto 17 str. nurodyta tik tai, kad Vyriausybė priima teisės aktus (įstatymų projektų aiškinamojo rašto 12 punkte irgi nepagrįstai nurodyti tik Vyriausybės nutarimai). Siūlome tikslinti.

20. Įstatymo projektą siūlome tikslinti įvertinus Rekomendacijose atliktus pakeitimus (jos buvo pakeistos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2021 m. lapkričio 18 d. įsakymu Nr. 1R-388 ir šiuose pakeitimuose nenustatyta pereinamojo pobūdžio nuostatų, vadinasi taikomos visiems teisės aktų projektams, nepriklausomai, kokioje jie yra stadijoje). Pvz., tikslintinas VTĮ projekto 4 str. atsižvelgiant į Rekomendacijų 154 p., VTĮ projekto 6 str. 2 d. – 207.5 papunktį, VTĮ projekto 10 str. 2 d. skaičių „1“ rašyti žodžiu pagal Rekomendacijų 121 p. ir siekiant suvienodinti su šio skaičiaus rašymu kitose VTĮ nuostatose ir kt. Taip pat siūlome tikslinti ir kitais teisės technikos aspektais (pvz., VTĮ projekto 8 str. keičiamo VTĮ 19 str. 1 d. 1 p. vartoti VTĮ 3 str. 1 d. 14 p. įsivestą „interesų konflikto“ trumpinį ir kita).

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Indrė Marija Baranauskienė

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Aida Gritienė

el. p. indre.baranauskiene@lrv.lt, aida.gritiene@lrv.lt